

Lietuvos mokslų akademijos nariui korespondentui Leonui Simanavičiui – 75

2004 m. liepos 15 d. vienam žymiausių Lietuvos elektrochemikų, Lietuvos mokslų akademijos nariui korespondentui profesoriui habilituotam daktarui **Leonui Simanavičiui** sukako 75 metai.

Jis gimė Panevėžyje, 1949 m. aukso medaliu baigė Kauno 6-ąją gimnaziją ir įstojo į Vilniaus universitetą studijuoti chemijos. 1954 m. su pagyrimu baigęs Chemijos fakultetą (fizikinės chemijos specializacija), jis buvo pasiūstas į aspirantūrą Leningrado (dabar Sankt Peterburgo) universitete. Ten, Tirpalų teorijos katedroje, vadovaujamas garsaus cheminės termodinamikos specialisto prof. A. Storonkino, jis parengė chemijos kandidato (dabar daktaro) disertaciją „Termodinaminis trifazės pusiausvyros kietas kūnas–tirpalas–garai tyrimas sistemoje $\text{CaCl}_2\text{--CH}_3\text{OH--H}_2\text{O}$ “, kurią apgynė 1958 m.

Grįžęs į Vilnių L. Simanavičius dėstė Vilniaus universiteto Chemijos fakultete, nuo 1960 m. – docentas, 1961–1964 m. – šio fakulteto dekanas. 1960 m. jam teko reta tais laikais proga išvažiuoti metams stažuotis į JAV Yale universitetą. Ten jis dirbo pas garsų elektrolitų tirpalų specialistą prof. B. Owena, klausėsi Nobelio premijos laureatų Larso Onsagerio ir Melvino Calvino paskaitų.

1965 m. L. Simanavičius perėjo į Lietuvos mokslų akademijos Chemijos ir cheminės technologijos institutą (dabar Chemijos institutas). Čia jis dirbo vyresniu mokslu darbuotoju, laboratorijos vadovu, parengė ir 1988 m. apgynė chemijos daktaro (dabar habil. daktaro) disertaciją, 1990–1992 m. buvo instituto direktoriaus pavaduotojas, 1995–1998 m. – Metalų elektrochemijos skyriaus vadovas. 1990 m. jam suteiktas profesoriaus vardas. 2000 m. išėjo į pensiją.

Mokslinius L. Simanavičiaus darbus galima suskirstyti į dvi grupes:

- a) heterogeninės pusiausvyros,
- b) nevandeninių tirpalų elektrochemija.

Pirmosios grupės darbai atlikti pirmaisiais mokslinės veiklos metais ir skirti druskų tirpumui aprašyti trikomponentėse sistemose taikant diferencines tirpumo izotermų ir izobarų lygtis

Septintojo dešimtmečio pradžioje L. Simanavičius pradėjo tirti elektrocheminį aliuminio nusodinimą iš ksilolinių aliuminio bromido tirpalų. Darbuotis metalų elektrochemijos srityje paskatino prof. Juozas Matulis, studijų metais L. Simanavičiui dėstęs fizikinę

chemiją ir vadovavęs jo diplominiam darbui. J. Matulio surengti fundamentiniai ir taikomieji elektrocheminio metalų nusodinimo tyrimai kaip tik tuo metu sėkmingai plėtojosi, sukurdami bene dinamiškiausią chemijos darbų kryptį Lietuvoje ir darydami poveikį greta dirbantiems mokslininkams. Pabrėžtina, kad nei J. Matulis, nei jo tiesioginiai mokiniai niekada nesidomėjo nevandeniniais tirpalais; L. Simanavičius pats suformavo savarankišką tyrimų kryptį ir nuosekliai plėtojo ją beveik 40 metų. Beje, tuo pačiu metu susikūrė dar viena aliuminio elektrolitinio nusodinimo iš nevandeninių tirpalų grupė, vadovaujama Algimanto Levinsko (1931–2000). Ji sėkmingai tyrinėjo kito tipo elektrolitus Vilniaus universiteto Chemijos fakultete; Vilnius buvo pasidaręs reikšmingu, plačiai žinomu nevandeninių tirpalų elektrochemijos centru.

L. Simanavičius su bendradarbiais nuodugniai ištyrė elektrochemines ir chemines reakcijas, vykstančias elektrolizės metu nevandeniniuose aliuminio druskų tirpaluose, tirpikliu naudojant ksileno izomerus. Pagrindiniai šių tyrimų rezultatai buvo apibendrinti 1989 m. apgintoje chemijos daktaro disertacijoje „Aliuminio elektronusodinimo iš alkilbenzeninių tirpalų mechanizmas ir pagrindiniai dėsningu-

mai“. Nagrinėtas ir aliuminio lydinių su kobaltu, cinku, manganu elektrocheminis nusodinimas bei kitų sunkiai redukuojamų metalų – germanio, titano – elektrocheminis išskyrimas iš nevandeninių tirpalų. Visi šie darbai, be vien mokslinės vertės, yra svarbūs praktikai; L. Simanavičius padarė keletą išradimų.

L. Simanavičiaus mokslinę kompetenciją, pedagoginę ir mokslo organizavimo veiklą gerai įvertino Lietuvos mokslo bendruomenė – 1994 m. jis išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu. 1992–1994 m. jis buvo Lietuvos chemijos mokslo ir studijų institucijų asociacijos pirmininkas, daug prisidėjo prie universitetų ir mokslinio tyrimo institutų chemikų bendradarbiavimo atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. 1999 m. jam paskirta Lietuvos MA J. Matulio premija už darbą nevandeninių tirpalų elektrochemijoje.

Labai svarbi L. Simanavičiaus veiklos sritis – mokslo leidinių rengimas. Jis ypač daug padarė „Chemijos“ žurnalo leidybai: 1992–1994 m. buvo vy-

riausiojo redaktoriaus pavaduotojas, 1994–2001 m. – redakcinės kolegijos pirmininkas, vėliau – pirmininko pavaduotojas. Jo pastangomis „Chemija“ leidžiama angliškai ir yra modernus mokslo žurnalas. Nuo 1996 m. L. Simanavičius yra ir plačiai žinomo Rusijos žurnalo „Zaščita metallov“ („Protection of Metals“) redakcinės tarybos narys.

Pastaruoju metu pasitraukęs nuo eksperimentinių tyrimų, L. Simanavičius atsidėjo dar mokslinės veiklos pradžioje pamėgtai termodinamikai – jis parengė modernų cheminės termodinamikos vadovėlių monografiją, kuri artimiausiu metu bus išleista.

1999 m. Lietuvos mokslų akademijos biblioteka bei Chemijos institutas sudarė ir išleido L. Simanavičiaus mokslinių darbų bibliografiją.

Sveikiname visų mėgiamą, švelnų ir tolerantišką profesorių **Leoną Simanavičių** 75-ojo gimtadienio proga, linkime jam geros sveikatos ir sėkmės visuose darbuose.

*Akad. A. Vaškelis
Dr. A. Steponavičius*